GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĚ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 241. | *Vinerĭ 14 (26) Decemvre* | 1884.

Brașovŭ, 13 (25) Decemvre

Cedămŭ cuvêntulŭ pentru astăḍĭ unuia din ḍiarele cele mai bine acreditate la publiculŭ maghiarŭ, care se încércă de a redicá puținŭ vĕlulŭ ce ascunde încă streinătății isprăvile cele marĭ ale administrației financiare din acestŭ statŭ.

Décă amŭ fi vorbitŭ noi cum vorbesce fóia maghiară s'ar fi ḍisŭ că ațîțămŭ și seducemŭ poporulŭ. Ceea ce scrie însĕ „Pesti Napló,“ de sigurŭ că n'a avutŭ de scopŭ d'a ațîța pe vr'una din naționalitățile nemaghiare.

Numita fóiă descrie numai o părticică din tristele esperiențe, ce trebue sĕ le facă înșișĭ Maghiarii cu sistemulŭ actualŭ de încassare a dărilorŭ. Ea vorbesce mai multŭ numai de nĕcazurile proprietarilorŭ maghiarĭ din Ungaria.

Póte cineva sĕ-șĭ facă o ideă despre suferințele țĕranului românŭ, care n'are nicĭ măcarŭ acea mângăierre și speranță, că se va milostiví solgăbirĕulŭ de elŭ.

Dér sĕ lăsămŭ sĕ urmeze articlulŭ din cestiune, publicatŭ în „Pesti Naplo“ dela 13 l. c. în traducere românéscă și fără camentarŭ, căcĭ n'are lipsă de elŭ:

„Orĭ în cătrău privimŭ, rĕsună din țéră plângerĭ juste în contra administrației financiare. Orĭ și care, chiar și celŭ ce plătesce darea mai regulatŭ, a fostŭ de atâtea orĭ espusŭ la torturĭ, încâtŭ îșĭ aduce aminte cu amărăciune de procederea oficiilorŭ financiare. Nimenĭ nu póte sci acésta mai bine, ca Szapáry însușĭ, căcĭ sute si mii peregrinéză la ministerulŭ de finanțe și se rógă de grațiă și pentru prelungirea terminului de plată. Cetățenii cerŭ grațiă, mii de datornicĭ ai visteriei statului se rógă de creditorŭ, ca sĕ-i cruțe, — de unŭ creditorŭ, care nu le-a împrumutatŭ nimicŭ, dér totușĭ pretinde, le socotesce și camătă pentru întârḍiere și face însușĭ esecuțiunea. Ministerulŭ ajută atuncĭ, când vede o nedreptate, când póte face cuiva o plăcere, ceeace fără de a periclita interesele erariului face de multe orĭ. Dér ministerulŭ residéză departe în Buda, însĕ perceptoratulŭ și inspectorii de dare tiranicĭ și neomenoșii esecutorĭ de dare în provinciă se străduescŭ de a ruina pe ómenĭ fără de nicĭ unŭ controlŭ.

„La începutulŭ anului nu scie nimenea câtă dare are sĕ plătéscă; de geaba întrébă; décă întrébă mai târḍiu observă cu spaimă că i s'a prescrisŭ mai multă dare ca în anulŭ trecutŭ, și nu scie de ce? Décă întrébă, îi rĕspundŭ în modŭ respingĕtorŭ; décă voiesce sĕ reclameze, i se face cunoscutŭ, că e prea târḍiu, dér oficiulŭ de dare s'a întârḍiatŭ cu prescrierea și póte a ascunsŭ cu intențiune, că i s'a prescrisŭ o sumă mai mare, contândŭ pe pațiența de ferŭ a ómenilorŭ. Fie-ce perceptoratŭ voiesce sĕ se distingă prin aceea că în fiecare anŭ prescrie și încaséză mai multă dare, căcĭ pe basa acestui meritŭ crede amploiatulŭ dela finance, că va avansá mai curêndŭ. Inspectorulŭ de dare însĕ crede, că missiunea sa este de a belí pe ómenĭ și respinge orĭce reclamațiune fără de nicĭ o motivare. Acésta e praxa.

„Totŭ cam așa lucréză oficiele pentru fixarea timbrelorŭ, carĭ scotŭ din labrintulŭ de ordinațiunĭ cea mai strictă taxare cu cea mai mare arbitrarietate și direcțiunile de finance nu oferă în contra acesta nicĭ unŭ scutŭ.

„Sĕrmanulŭ cetățénŭ, în libera Ungaria, stă fără de nicĭ unŭ scutŭ fațǎ cu aceste puterĭ secrete, carĭ de multe orĭ nicĭ nu motivéză de locŭ sentințele lui de mórte. Cererile le respingŭ întotdéuna, și décă s'au pronunțatŭ douĕ sentințe consunătóre fără de nicĭ o motivare, nicĭ chiar ministrulŭ nu le mai póte schimba și formalitatea procedurei înfrânge și dreptulŭ celŭ mai tare. Și décă a decișŭ în meritŭ și ministeriulŭ de finance, atuncĭ nu mai e de nicĭ unŭ folosŭ nicĭ tribunalulŭ financiarŭ, pentru că acesta este incompetentŭ fațǎ cu ministeriulŭ. Numai la noi e așa, în Austria nu.

„Cele mai marĭ abusurĭ se facŭ cu noulŭ soiu de mandate și de admonițiunĭ de plată. Se trămite cu forța pe carte de corespondonță provocarea de plată. Pe aceste carte nu se arată sub se titlu și din ce causă respectivulŭ este datorŭ a plătí, ci se scrie pe ele numai o anumită sumă, care într'unŭ terminŭ preclusivŭ va fi esecutată. Nenorocitulŭ cetățénŭ capĕtă cu duzina mandate de acestea dacă a mai plătitŭ odată suma acésta și nu scie, ce cerŭ într'însele; elŭ nu este de feliu orientatŭ, tótă ori în parte, de este corectŭ numele séu obiectulŭ și décă nu cumva i se trage pielea a doua ori a treia óră? Ce sĕ facă? Sĕ mérgă la advocatŭ, sĕ întreprindă o călĕtoriă până la perceptoratŭ, la inspectorŭ, séu la direcțiunea financiară? Sĕ mai cheltuéscă încă odată pe atâtŭ și și mai multŭ? Sĕrmanulŭ cetățénŭ dă din capŭ, îșĭ golesce buzunarulŭ și plătesce. Elŭ este pe deplinŭ convinsŭ, că statulŭ a comisŭ iarășĭ o nedreptate fațǎ cu dênsulŭ, dér cum sĕ cuteze elŭ de a resista statului, măritului inspectorŭ de dare și domniei sale executorului? Și dieta nu casséză aceste abusurĭ........

„Perceptoratele n'ar trebuí decâtŭ sĕ scrie câteva cuvinte mai multŭ, dér nu o facŭ cu intențiune, căcí profită de neorientarea și de negligența publicului. Ómenii, décă sciu că li se cere ceva pe nedreptŭ, se apĕră; décă nu sciu se spariă și plătescŭ de frică, ca sĕ nu fie pedepsițĭ. Intr'adevĕrŭ șicanele continue ale organelorŭ financiare amărăscŭ și pe ómenii cei mai iubitorĭ de pace, așa că se ferescŭ de orĭce afacere ce i-ar puté aduce în atingere cu erariulŭ. Căcĭ décă la impositele grele directe se mai adaugŭ și timbre și taxe, nu esistă venitŭ care sĕ pótă suportá acésta.

„Și după stabilirea dărei și a taxelorŭ urméză curêndŭ esecuțiunea. Acésta constă din patru părțĭ: pemnorarea (punerea de secvestru), prima licitațiune, a doua licitațiune și spesele de esecuțiune. Satulŭ întregŭ e făcutŭ valŭ-vêrtejŭ, plânge când vine esecutorulŭ. Regresulŭ agriculturei nóstre și scăderea numĕrului poporului agricultorŭ stă în legătură cu mărimea dărilorŭ și cu cruḍimea esecuțiunilorŭ. Și înmulțirea venitelorŭ statului stă în legătură cu acésta; omulŭ dă mai bucurosŭ totŭ ce mai are, numai ca sĕ evite de a i se esecuta averea.“

„Marele proprietarŭ póte sĕ mérgă până la ministerŭ cu rugarea d'a i se prelungì terminulŭ, dér sĕrmanulŭ țĕranŭ nu o póte face și miculŭ proprietarŭ din provinciă, de multe orĭ și când cere terminŭ este respinsŭ de cătră concipistulŭ dela ministeriulŭ de finance, care judecă din acte; consiliarulŭ ministerialŭ n'are timpŭ de a cetí tóte. Dér cele mai puține cause ajungŭ până la Buda. Cetățénului contribuabilŭ i se scutură cojoculŭ acasă. Póte vorbí încă de norocŭ décă solgăbirĕulŭ are milă de elŭ și-i ajută!

„Dér inspectorii de dare nicĭ cu solgăbirĕii (subprefecții) nu trăiescŭ bine. Așa de departe a ajunsŭ rigorositatea nespusă a esecuțiunilorŭ și atâtŭ de dese suntŭ aceste, atâtŭ de multŭ e asaltatŭ ministerulŭ de petenții pentru termine,

---

FOILETONU.

Puterea graiului naționalŭ și însemnătatea teritorului naționalŭ.

(*Douĕ discursurĭ,* de **Iónŭ a lui G. Sbiera**. Cernăuțĭ 1884.)

I Distinsulŭ literatŭ și naționalistŭ românŭ din Bucovina, profesorulŭ de limba română la universitatea din Cernăuțĭ d-nu Iónŭ a lui G. Sbiera a ținutŭ în adunările societății literare din Bucovina nisce discursurĭ, carĭ merită a fi cunoscute și de cititorii fóiei nóstre. Elŭ a vorbitŭ despre conceptulŭ »națiune,“ despre »însemnătatea graiului naționalŭ«; a arătatŭ că semnulŭ celŭ mai caracteristicŭ alŭ unei națiunĭ nu e nicĭ originea comună, nicĭ unirea politică, nicĭ comunitatea istoriei, a legilorŭ religióse și profane, a datinelorŭ, a îmbrăcămintei séu a traiului, ci uniculŭ semnŭ distinctivŭ alŭ unei națiunĭ, e graiulŭ ei.

In altŭ discursŭ d-sa a vorbitŭ despre consecințele mai însemnate ale graiului comunŭ alŭ unei națiunĭ, despre puterea graiului naționalŭ.

Copilulŭ se nasce fără graiu, și de n'ar auḍi pe părinții sĕi, séu pe crescĕtorii sĕi vorbindŭ; décă n'ar fi îmboldítŭ de aceștia necontenitŭ spre vorbire; décă copilulŭ ar fi lăsatŭ fără de nicĭ o comunicare cu alțĭ ómenĭ: atuncĭ elŭ ar rĕmâné mutŭ, fără de naționalitate. Societatea, familia este cuibulŭ graiului, léqănulŭ naționalității.

Prima consecință, la care ne conduce graiulŭ naționalŭ, este, ḍice d. Sbiera, décă nu chiar o r i g i n e a comună, apoi de bună sémă o a f i n i t a t e, o c u s c r i ă. Graiulŭ comunŭ familiariséză pe toțĭ ómenii, carĭ îlŭ vorbescŭ; elŭ nasce sêmțĕmêntulŭ de frățietate. Mai departe ḍice:

Graiulŭ comunŭ și sêmțĕmêntulŭ de frăți născutŭ printr'însulŭ facŭ pre Românĭ de se întituléză unulŭ pre altulŭ cu „f r a t e« și cu »f r a t e d r a g ă«, fie unulŭ din ei dela Nistru și celalaltŭ dela Pindŭ, séu unulŭ dela Marea Négră și celălaltŭ dela Tisa, séu dela Adriatica. Românului îi este f r a t e orĭ cine vorbesce acelașŭ graiu ca și dênsulŭ. Din contră pre acei membri chiar din mijloculŭ sĕu, carĭ de preferință vorbescŭ în familiă, séu între sine, altŭ graiu decâtŭ celŭ românescŭ, Românulŭ îi respinge ca pre nisce înstrăinațĭ de dênsulŭ, ca pre nisce străinĭ, de i-ar fi chiar și consângenĭ; elŭ le detrage încrederea și se feresce de dênșii, ca de nisce dușmanĭ. Eată înrîurirea cea mare, ce o are graiulŭ comunŭ asupra inimii omului și chiar asupra minții lui! Graiulŭ comunŭ atrage și înfrățesce pre ómenii carĭ îlŭ vorbescŭ; graiurile streine însă se respingŭ, pentru că presupunŭ totdéuna ceva străinŭ, ceva dușmănosŭ.

Decĭ f a m i l i a r i s a r e a și î n f r ă ț i r e a ómenilorŭ de orĭce origine ar fi ei, este a doua consecință, la care cu necesitate ne conduce graiulŭ comunŭ naționalŭ.

Graiulŭ comunŭ este mai departe acea putere magnetică, carea adună omŭ lângă omŭ, precum puterea cohesivă pre atomŭ lângă atomŭ; carea îi legă strînsŭ unulŭ de altulŭ, ca puterea vitală pre celulă lângă celulă; carea îi asimiléză, și din diverșĭ îndividĭ, heterogenĭ chiar, constitue unŭ corpŭ homogenŭ, numitŭ corpŭ naționalŭ séu națiune; graiulŭ comunŭ dă acestui corpŭ unŭ sufletŭ propriu, o viață propriă, o esistință propriă particulară. Precum unŭ corpŭ fisicŭ trebue neapĕratŭ sĕ ocupe unŭ locŭ în spațiu, unde altŭ corpŭ nu póte esista totŭ în acelașŭ timpŭ, așa și ómenii uniți prin acelașŭ graiu comunŭ într'unŭ singurŭ corpŭ, cu necesitate trebue sĕ ocupe unŭ teritoriu propriu, pe întinderea căruia sĕ nu mai pótă esistá altă națiune ca atare, pe câtŭ timpŭ esistă ei și voiescŭ încă sĕ esiste ca corpŭ naționalŭ.

O c u p a r e a u n u i t e r i t o r i u c o n t i n u u și p r o p r i u și v i e ț u i r e a l o r ŭ î m p r e u n ă p e d î n s u l ŭ este așadară a t r e i a consecință la carea cu necesitate aduce graiulŭ comunŭ pre ómenii cari îlŭ vorbescŭ. Firea lucrurilorŭ cere, ca teritoriulŭ ocupatŭ de vre o națiune sĕ se estindă în proporțiunea în carea se înmulțescŭ membrii ei. Când numĕrulŭ membrilorŭ unei națiunĭ nu cresce repede, atuncĭ teritoriulŭ ocupatŭ de ei rĕmâne multŭ timpŭ acelașŭ în estindere. Când însĕ membrii națiunii se înmulțescŭ repede, atuncĭ teritoriulŭ lorŭ se totŭ strîmptéză; locuitorii lui suntŭ nevoițĭ séu sĕ'i estindă marginile în teritoriile vecine, purtândŭ în casŭ de nevoe chiar rĕsboie cu națiunile ce le locuescŭ, séu ei suntŭ constrînșĭ sĕ emigreze în țĕrĭ mai deșerte séu chiarŭ nelocuite de ómenĭ.

Din contră, când numĕrulŭ membrilorŭ unei națiunĭ în locŭ sĕ totŭ créscă, scade necontenitŭ, atuncĭ părțĭ de teritoriulŭ ocupatŭ de ei rĕmânŭ nelocuite, deșerte, devinŭ de prisosŭ, și ele se ocupă de membrii altorŭ națiunĭ séu prin inmigrare séu prin estindere décă acele națiunĭ suntŭ vecine. Membrii inmigrațĭ, mai alesŭ când suntŭ puținĭ la numĕrŭ, se asimiléză ușorŭ cu națiunea pe teritoriulŭ căria se așéḍă, décă acésta ține multŭ și tare la graiulŭ sĕu comunŭ, la naționalitatea sa. Membrii strĕinĭ însă, așeḍațĭ prin estindere pe teritoriulŭ altei națiunĭ vecine, nu-șĭ părăsescŭ graiulŭ comunŭ, nu adoptă graiulŭ națiunii pe teritoriulŭ căreia au întratŭ, adecă ei nu se asimiléză, pentru că nu se despărțescŭ nicĭ de corpulŭ sĕu naționalŭ, nicĭ de teritoriulŭ pe care trăiesce elŭ. Teritoriulŭ cuprinsŭ de dênșii dela națiunea străină nu-i alta decâtŭ o lărgire firéscă a teritoriului națiunii

încâtŭ şi Szapary s'a luatŭ de gândurĭ. Elŭ a datŭ o ordonanţă ca înspectorii de dare şi esecutorii sĕ nu sugrume poporulŭ deodată, ci numai cu încetulŭ. Care a plătitŭ darea pe unŭ anŭ, dela acela sĕ nu se céră acum mai multŭ, căcĭ nicĭ grânele, nicĭ vitele, nicĭ porcii n'au preţŭ; de unde sĕ iea economulŭ atâtŭ amarŭ de banĭ, ca se plătéscă acum deodată tóte restanţele: dare directă, taxe timbrale, rĕscumpĕrarea dijmei ş. a.? A cere imposibilulŭ e o prostiă."

„Atâta numai e rĕu, că generósa ordonanţă e plină de clausule restrîngĕtóre, ceea ce dă cu mâna dréptă, ia cu mâna stângă. Ea vine şi pré târḍiu, căcĭ pănă în Decemvre inspectorii de dare au „culesŭ deja dela fiecare totŭ ce au găsitŭ."

„Tristŭ e acum starea la ţéră. Nicĭ unŭ economŭ n'are banĭ. Institutulŭ de creditŭ fonciarŭ nu mai birue cu împrumuturile şi unŭ creditŭ cambialŭ mai eftinŭ pentru proprietarĭ nu esistă. Mari şi grave suntŭ grijile ce-i apasă pe aceştia la pragulŭ anului nou."

CRONICA POLITICĂ.

»Narodni Listy« combate metoda urmată dela 1880 de cătră Cehĭ faţă cu Ungurii. Trebue sĕ ţi se suie sânge în obrazŭ — ḑice fóia cehă — când te gândescĭ cu câtă mândriă tractéză partida domnitóre a Ungariei pe Cehĭ, ca şi cum venerabilulŭ regatŭ alŭ Boemiei în dreptulŭ sĕu s'ar asemăna deplinŭ celui ungurescŭ, ér în privinţa culturală şi economică, multŭ mai însemnatŭ n'ar preţui nicĭ câtŭ o pipă de tutunŭ ungurescŭ. Cu tóte esperiinţele facute, conducĕtorulŭ partidei cehe conservatóre face complimente Maghiarilorŭ uitândŭ rĕulŭ ce l'au făcutŭ aceştia Cehilorŭ, ba s'a lăpĕdatŭ chiar de comunitatea slavă, de bieţii fraţĭ Slovacĭ şi Croaţĭ. Asta a fostŭ prea mare împăciuire, şi ce le-a folositŭ Cehilorŭ? Organele partidei domnitóre ungurescĭ au datŭ rĕspunsulŭ.

»In astfelŭ de împrejurărĭ — ḑice »Narodni Listy« — era o cestiune de onóre naţională sĕ punemŭ stavilă acestorŭ nisuinţe nefructifere, care nu ne-aŭ adusŭ decâtŭ nouĕ umilinţe. Onórea numelui cehŭ cerea, sĕ damŭ partidei domnitóre ungurescĭ rĕspunsulŭ cuvenitŭ, pentru ca domnii din Pesta sĕ nu créḑă, că au de-a face cu unŭ poporŭ de cerşitorĭ, care 'şĭ-a perdutŭ mândria şi consciinţa sa de unŭ mare trecutŭ, care 'şĭ-a perdutŭ însemnătatea sa în timpulŭ de faţă, posiţiunea sa în familia slavă şi bunulŭ sĕu dreptŭ. Unŭ asemenea rĕspunsŭ au datŭ oratorii clubului Cehilorŭ tinerĭ, unŭ rĕspunsŭ care a provocatŭ o zăpăcélă desperată în foile ungurescĭ.«

»Narodni Listy« polemiséză în contra foilorŭ ungurescĭ şi la întrebarea, că ce voescŭ Cehii dela Maghiarĭ, rĕspunde că Cehii pretindŭ sĕ se respecteze drepturile Slavilorŭ şi ale naţiunilorŭ nemaghiare din Ungaria.

»Acésta o ceremŭ dela Maghiarĭ, incheiă fóia cehă, dar nicĭ odată nu le vomŭ cerşi dreptulŭ nostru.«

*

»Standard« a primitŭ din Cairo o telegramă, care comunică, că ḑiarele streine ce aparŭ în Egiptŭ se ocupă multŭ de scirea, că Pórta ar fi adresatŭ tuturorŭ puterilorŭ marĭ o notă, în care ea protestéză în contra refusării Angliei d'a evacuá Egiptulŭ în timpŭ de optŭ lunĭ. Totdeodata foile englese vĕdŭ în scirea, că puterile arŭ fi acceptatŭ în principiu idea unui controlŭ internaţionalŭ asupra finanţelorŭ egiptene, o umilire a Angliei, ai cărei funcţionarĭ din Egiptŭ, ḑicŭ ele, nu mai potŭ trăí în linişte din causa agitaţiunii pressei francese, care le face viaţa amară. Suntŭ pline de interesŭ şi scirile, că cercurile guvernamentale egiptene arŭ plănuí o amnestiă generală a tuturorŭ criminalilorŭ curatŭ politicĭ din timpulŭ revoltei arabiste. Arabi-paşa arŭ fi declaratŭ Chedivului, că în casŭ de rehabilitare, punĕndu-i-se la disposiţiune mijlócele, va merge în contra Mahdiului. Representantulŭ englesŭ din Cairo ar fi declaratŭ, că nu e în contra amnestiei, dar ea sĕ se mărginéscă numai la acei criminali politicĭ, carĭ se afla chiar în Egiptŭ.

Ni se pare, că Angliei nu'i convine nicĭ decum sĕ vaḑă înc'o dată pe Arabi-paşa în Egiptŭ. Se teme póte, că Arabi, în locŭ sĕ mérgă în contra Mahdiului, s'ar puté întórce cu acesta în contra Englesilorŭ, silindu'i sĕ esă mai curĕndŭ din Egiptŭ decâtŭ în optŭ lunĭ cum a cerutŭ Pórta.

*

Se vorbesce, că Rusia n'ar refusa sĕ esercite protectoratulŭ sĕu asupra Abissiniei. Ḑiarulŭ rusescŭ moscovitŭ, care în timpulŭ din urmă a intrevenit adeseorĭ pentru drepturile Abissiniei de controlŭ asupra căii Bab-el-Mandel şi chiar asupra fâşiei litorale de la Massaua şi Leila, adĭ vine şi accentuéză, că biserica orientală trebue sĕ aducă Abissinia în strânsă legătură cu biserica grecéscă. Acéstă dorinţă 'şĭ-a esprimat'o chiar bĕtrĕnulŭ rege de 70 de anĭ, Neguşŭ alŭ Abissiniei, printr'o scrisóre ce a adresat'o »Ţarului Nordului, singurului Ţarŭ alŭ creştinilorŭ credincioşĭ.«

Rusia, luândŭ sub protectoratulŭ sĕu regatulŭ abissinianŭ, ar avea unŭ câştigŭ nespusŭ de mare din causa posiţiunii şi însemnătăţii acelui regatŭ. Dar e întrebarea, dacă puterile şi mai cu sémă Anglia şi Francia arŭ fi dispuse sĕ lase Abissinia în mănile Rusiei.

Intregirea Protopopiatelorŭ
în archidiecesa greco-orientală a Ardealului.

S'a buciumatŭ şi mereu se buciumă, că constituţiunea bisericei române orientale este cea mai liberală, cea mai democratică. Dară tocmai pentru că este atâta de democratică, tocmai de aceea se calcă cu atâta cutezanţă prescripţiunile constituţionale în cestiunile cele mai capitale, cum suntŭ organisaţiunea şi întregirea protopopiatelorŭ. Archidiecesa greco-orientală din Ardealŭ în éra constituţionalismului şi a sinodalităţii bisericescĭ ajunsese în starea cea mai deplorabilă, că erau mai mulţĭ administratorĭ protopopescĭ, decâtŭ protopopĭ. Numai încetulŭ cu încetulŭ se întregescŭ protopopiatele vacante, cu tóte că prescripţiunile în privinţa întregirii protopopiatelorŭ suntŭ fórte limpede şi clare, dară autorităţile superióre bisericescĭ nu se intereséză ca în fruntea protopopiatelorŭ sĕ se afle protopopĭ permanenţĭ, ci le ma place sĕ cârmuéscă nava bisericei cu administratorĭ, de unde urméză o grămadă de rele în tóle privinţele, atâtŭ pe terenulŭ moralităţii, câtŭ şi pe terenulŭ economicŭ şi scolarŭ.

Mulţămimŭ lui Dumneḑeu, că în cele din urmă s'au decisŭ autorităţile nóstre bisericescĭ, ca sĕ întregéscă şi protopopiatulŭ Treiscaunelorŭ şi alŭ Branului. Pentru întregirea celui dintêiu este chematŭ sinodulŭ electoralŭ protopresbiteralŭ pe Vinerĭ în 28 Decemvre 1884 în comuna Sântŭ Giorgiŭ. Întregirea pentru protopopiatulŭ Branului se va face Lunĭ în 31 Dec. în comuna Zérnescĭ, unde este chematŭ pe aceea ḑi şi sinodulŭ electoralŭ protopresbiteranŭ.

De mulţĭ anĭ au totŭ reclamatŭ credincioşii greco-orientalĭ pela consistoriulŭ archidiecesanŭ, ca sĕ pună odată capĕtŭ stării celei anormale. În urma urmelorŭ totuşĭ se vorŭ curma administraturile. Dea Dumneḑeu, ca Brănenii, după atâta asteptare, sĕ-şĭ capete unŭ protopopŭ energicŭ, zelosŭ şi care sĕ se intereseze cu trupŭ şi cu sufletŭ pentru binele materialŭ şi spiritualŭ alŭ protopopiatului. Dea Dumneḑeu ca viitorulŭ protopopŭ sĕ ridice véḑa şi prestigiulŭ protopopiatului, ér nu protopopiatulŭ sĕ ridice véḑa şi prestigiulŭ protopopului.

SCIRILE ḐILEI.

Pentru postulŭ de fiscalŭ în Orăştiă s'au anunţatŭ toţĭ advocaţii din Orăstia, anume: D-r. Tincu, Sztancsay, Poppŭ, D-r. Mihu şi D-r. Klein. Concurentŭ streinŭ este numai advocatulŭ Roth din Alba Iulia.

—0—

Nenorociţii Ciangăi din Gyorok cutrieră Ardélulŭ, cerşindŭ pentru nenorocitele lorŭ familii.

—0—

Esemplu demnŭ de imitatŭ din partea Românilorŭ ni-lŭ dau Maghiarii din Têrgu-Mureşului. Pentru construirea unui teatru ungurescŭ în acelŭ oraşŭ, care va costa peste 20,000 fl., br. Carol Apor a datŭ 600 fl., 8 persóne câte 500 fl., 4 câte 300 fl., 3 câte 200fl., şi 61 câte 100 fl.

—0—

Pe biuroulŭ camerei române s'a depusŭ unŭ proiectŭ pentru infiinţarea a şese asilurĭ pentru infirmĭ.

—0—

Camera română a trimesŭ de urgenţă în secţiun propunerea mai multorŭ deputaţĭ d'a se numi o comisiune de 15, care sĕ studieze convenţia comercială cu Austro-Ungaria. Cu acéstă ocasiune, d. ministru alŭ Comerciului a declaratŭ, că şi guvernulŭ a numitŭ o asemenea comisiune.

—0—

Unŭ nou transportŭ de cai din Rusia, în numĕrŭ de 1500, a sositŭ în România.

—0—

Incetarea plăţilorŭ din partea băncilorŭ şi firmelorŭ a ajunsŭ în Austro-Ungaria o adevĕrată epidemiă, care omóră economicesce multă lume. Deocamdată înregistrămŭ pe cele mai însemnate încetărĭ de plăţĭ: Firma de zacharŭ Weinrich cu 9 milióne; firma Tschinkel cu 5 milióne; Creditulŭ fonciarŭ boemŭ cu 5 milióne; firma Biach et. C. cu 2·5 milióne; fabrica de zacharŭ cu acţiunĭ Meziritsch cu 1·3 milióne etc.

—0—

Şefulŭ secţiunii de efecte a Giro-Cassenverein-ului din Viena, anume Iohann Lukas, s'a sinucisŭ pentre imputarea ce i-s'a făcutŭ, că a fostŭ negligentŭ în supraveghiarea ce o avea.

—0—

Se comunică din Varşovia, că capulŭ deputaţiunii uniaţilorŭ podlachicĭ, care s'a plânsŭ Papii despre persecuţiunile la care suntŭ espuşĭ din partea Ruşilorŭ, este exilatŭ pe trei anĭ. Ceilalţĭ membrii, doi ţĕranĭ, au fostŭ numai admoniaţĭ.

—0—

Astă séră se va juca la tratrulŭ germanŭ de aci pentru ântêia dată „*Die Flanderer am Alt*," dramă istorică în 5 acte de profesorulŭ M. Albert.

---

sale în dauna teritoriului naţiunii ce totŭ scade la numĕrŭ.

Graiulŭ comunŭ nu numai că încuscresce, că consângenesce, că înfrăţesce şi ţine la unŭ locŭ pe unŭ teritoriu pre ómenii carĭ îlŭ vorbescŭ, dară elŭ mai are încă şi acea înrîurire asupra lorŭ, carea îi face ca sĕ se ajutore şi sĕ se sprijinéscă unulŭ pe altulŭ; ca sĕ grijéscă unulŭ de altulŭ; ca sĕ se bucure şi sĕ se întristeze împreună tocmai aşa după cum o facŭ acésta membrii consângenĭ ai unei familii înguste. Omenii de acelaşŭ graiu, simţîndu-se ca unŭ singurŭ corpŭ organicŭ de o ordine mai înaltă, ca o familiă mare, simţescŭ totodată, înţelegŭ chiar, că orĭ ce atentatŭ asupra unui membru, séu asupra intereselorŭ lui, este în ultima liniă, unŭ atentatŭ îndreptatŭ în contra tuturora. Căcĭ, décă astăḑĭ cade unŭ singurŭ membru, séu i se periclitéză interesele lui, mâne şi poimâne îi va urmá alŭ doilea şi alŭ treilea, şi totŭ aşa mai departe, pănă ce corpulŭ întregŭ va fi cĭuntitŭ întru atâta, încâtŭ va trebui neapĕratŭ sĕ stagneze şi viaţa lui organică sĕ înceteze. Fiecare membru alŭ corpului organicŭ, numitŭ naţiune, simţesce instinctivŭ, şi când membrii lui suntŭ toţĭ luminaţĭ, atuncĭ sciu chiar, au consciinţa, că interesele lorŭ şi le potŭ apĕrá cu mai multă eficacitate atuncia când le apĕră în interesele tuturorŭ. Proprietariulŭ înţeleptŭ sare cu grăbire sĕ stîngă foculŭ dela casa aprinsă a vecinului sĕu şi nu aşteptă ca sĕ se apropiă de a sa, căcĭ atuncia póte arde şi elŭ cu tóte ale sale. In scurtŭ: graiulŭ comunŭ stîrnesce şi conservă în ómenii, cari îlŭ vorbescŭ, puterniculŭ şi mănosulŭ simţĕmîntŭ de solidaritate a intereselorŭ. Solidaritatea intereselorŭ este aşadară a patra consecinţă, la carea duce graiulŭ comun pre ómenĭ. Naţiunile, la carĭ simţĕmĕntulŭ de solidaritate este vioiu şi puternicŭ, prosperéză răpede întru tóte şi nu se temŭ de a fi oprite în viaţa lorŭ, în desvoltarea lorŭ, de cătră alte naţiunĭ espansive şi cu intenţiunĭ duşmănóse, căcĭ forţei duşmane opunŭ totdéuna o forţă energică şi puternică, forţa colectivă, solidaritatea intereselorŭ comune naţionale.

Când forţa colectivă este pusă în serviciulŭ intereselorŭ particulare şi comune ale membrilorŭ unei naţiunĭ, ea trebue sĕ fie bine organisată şi condusă cu rigóre, căcĭ altmintrea, despărţită şi desordinată, ea n'ar fi în stare sĕ funcţioneze cu succesŭ în contra diverselorŭ atacurĭ esterne şi interne. Acéstă idee a fostŭ presimţită instinctivŭ de toţĭ ómenii de acelaşĭ graiu, dară priceputǎ, înţelésă şi pusă în aplecare a fostŭ numai de cei mai aleşĭ dintre dînşii. Acestia, folosindu-se de sêmţĕmĕntulŭ comunŭ de solidaritate, au organisatŭ forţele debile particulare într'o forţă puternică colectivă, adecă ei au formatŭ aceea ce astăḑĭ numimŭ statŭ. Statulŭ, celŭ puţinŭ după originea lui, nu se póte formá decâtŭ de nisce ómenĭ carĭ se înţelegŭ între sine, cari trăescŭ împreună, şi cari au totŭ aceleaşĭ interese de apĕratŭ, adecă de ómenĭ cu acelaşĭ graiu, de o naţiune. Ómenii carĭ vorbescŭ diferite graiurĭ, nu se potŭ înţelege între sine, nu potŭ trăí multŭ timpŭ împreună pe acelaşĭ teritoriu, nu formeză unŭ singurŭ corpŭ naţionalŭ, n'au cu toţii aceleşĭ interese de apĕratŭ; ei dară nu se potŭ organisá în societăţĭ regulate de apĕrare reciprocă; ei nu potŭ formá staturĭ proprie, staturĭ naţionale. Graiulŭ comun este aşa dară forţa, carea a împinsŭ pe ómenii carĭ îlŭ vorbiau, a se organisa în corpurĭ proprie naţionale, adecă în staturĭ.

Decĭ a cincea consecinţă, la carea ne conduce graiulŭ naţionalŭ, este organisarea forţelorŭ particulare. Intr'o singură forţă puternică de apĕrare reciprocă, adecă: înfiinţarea de staturĭ proprie naţionale.

Precum indiviḑii cu graiurĭ diferite, aşa şi colectivitatea lorŭ, naţiunile diferite, nu sunt în stare sĕ înfiinţeze unŭ singurŭ statŭ homogenŭ, pe câtŭ timpŭ fiecare naţiune îşĭ păstréză, şi voiesce a'şĭ păstrá individualitatea sa, graiulŭ sĕu. Fiecare naţiune, ca şi orĭcare corpŭ organicŭ, nu póte esistá deodată cu alte naţiunĭ în acelaşĭ timpŭ şi pe acelaşĭ teritoriu; lângă olaltă însĕ potŭ esistá. Decĭ naţiunile, décă nu potŭ formá unŭ singurŭ statŭ propriu homogen, apoi ele potŭ formá întrunirĭ de staturĭ, séu confederaţiunĭ pentru că într'acestea fie-care naţiune îşĭ păstréză teritorulŭ sĕu, individualitatea sa, nedependinţa sa, şi numai în casŭ de atacare a teritorului, a individualităţii şi a nedependinţei vre uneia din ele de cătră vre-o naţiune cuceritóre, numai atuncia naţiunile confederate păşescŭ împreună în contra duşmanului comunŭ, pentru apĕrarea acestorŭ bunurĭ. Confederaţiunile de staturĭ se impunŭ, prin forţa lucrurilorŭ, mai alesŭ naţiunilorŭ debile şi micĭ, carĭ vorŭ sĕ'şĭ asigureze esistinţa în contra altorŭ naţiunĭ mai puternice decâtŭ fiecare naţiune confederată în parte.

Cu tóte acestea, într'unŭ statŭ deja formatŭ potŭ locuí şi esistá fórte bine diverse naţiunĭ, dar aceste naţiunĭ numai atuncia se vorŭ puté desvoltá conformŭ individualităţii sale, când organisarea acelui statŭ va fi federativă, adecă când fiecare naţiune va avé unŭ teritoriu propriu, unde nedependentŭ de celelalte sĕ'şĭ pótă desvoltá şi cultiva individualitatea sa conformŭ disposiţiunilorŭ sale firescĭ; altfelŭ, o naţiune din ele, cea mai puternică prin cultură şi prin activitate, va trebui neapĕratŭ sĕ domnéscă preste tóte celelalte.

Proverbulŭ românescŭ: »cămaşa e mai aprópe decâtŭ sumanulŭ« conţine unŭ mare şi necontestabilŭ adevĕrŭ. Doi indiviḑĭ, străinĭ unulŭ de altulŭ, dară leşinaţĭ

CORESPONDENŢA PARTICULARA A »GAZ. TRANS.«

Pesta, 21 Decemvre 1884.

Ura contra nóstră cresce pe ḑi ce merge şi persecuţiunea nu rĕmâne îndĕrĕtŭ. Acésta s'a mai mărită de când junimea universitară română, sêrbă şi slovacă de aici a hotărîtŭ a ţine unŭ banchetŭ de înfrăţire. Acestŭ banchetŭ s'a şi ţinutŭ în restauraţiunea lui Szikszay, la care au luatŭ parte mai mulţĭ tinerĭ a susnumitelorŭ naţionalitaţĭ. La banchetŭ a fostŭ politica de ḑi cu totulŭ eschisă. Pe faţa fiecărui care a fostŭ acolo, se vedea bucuria, că ne-amŭ strînsŭ în unŭ numĕrŭ mărişorŭ. Petrecerea a fostŭ fórte vială şi a duratŭ până cam la 11 óre, când ne-amŭ depărtatŭ ducêndŭ şi păstrândŭ fiecare din noi o dulce amintire a acelei ḑile.

Care ne fù însĕ mirarea, când ḑiarulŭ: „Egyetértés‟ de aici aduce, în Nr. 344 din 15 Decemvre, neadevĕrata faimă, că noi amŭ convenitŭ pentru de a agitá!

Acéstă şcire falsă adusă de susnumitulŭ ḑiarŭ a şi desminţit'o d. Petrovicĭ Alexandru în proximulŭ numĕrŭ alŭ aceluiaşĭ ḑiarŭ.

Ḑiarulŭ „Budapesti Hirlap,« în Nr. 345 din 16 Decemvre, reproducêndŭ astă faimă — póte după »Egyetértés‟ — se esprimă astfelŭ:

»O negură fórte désă domnesce pe stradele şi casele capitalei, omulŭ celŭ mai înţeleptŭ nu vede, din causa acestui timpŭ, mai departe, decâtŭ înaintea nasului, pentru aceea nicĭ nu ne mirămŭ de aceea n e r u ş i n a r e provocătóre, care a avutŭ locŭ erĭ sêră în restauraţiunea lui Szikszay«

Tocmai după calapodulŭ scirilorŭ din luna trecută, când amŭ ţinutŭ noi Românii cina nóstră comună, publicândŭ ḑiarele că societatea »Petru Majorŭ« voesce a serbá centenarulŭ lui Horia şi Cloşca!

Ḑiarulŭ susnumitŭ continuă........ »Junii Sêrbĭ, Olahĭ şi Slovacĭ s'au înfrăţitŭ între paharĕ, au beutŭ ca p e r i e r i i dorindŭ sĕ traiască tóte naţionalităţile din patria maghiară şi strigêndŭ sĕ péră Ungurulŭ tiranŭ.....,... Junimea maghiară, după cum auḑimŭ a şi făcutŭ paşĭ în acéstă causă la rectorulŭ universităţii, pentru că aceştĭ junĭ, prelângă acea că la fiecare dejunŭ le-ar plăcé sĕ înghiţă câte unŭ ungurŭ, frecventéză încă şi universitatea ungurécsă. Ar trebuĭ sĕ-i măture încă şi din Budapesta, ca opincile nicĭ sĕ nu atingă pămêntulŭ.‟

Cu astfelŭ de graţiosităţĭ ne întêmpină fóia maghiară, pentru că noi ne amŭ petrecutŭ în linisce, fără de a agitá. A cui e neruşinarea şi încă provocătóre? Ce privesce frecventarea nóstră la universitatea ungurésca, le ḑicemŭ şi noi: Daţi-ne scolĭ din sacrificiile bănescĭ, ce le facemŭ şi noi ca şi Maghiarii! Séu décă nu vreţĭ, trécă totŭ dela noi, lăsaţi-ne sĕ ne facemŭ scolĭ pe banii noştri! Sĕ nu sacrificaţĭ nimicŭ din sacrificiile nóstre! Şi atuncĭ fiţĭ sigurĭ, că nu vĕ vomŭ mai incomodá, vomŭ cercetá universitatea nóstră!

Totŭ susnumitulŭ ḑiarŭ, în Nr. 446 sub titlulŭ: „Agitatorii naţionalĭ la universitate,« ḑice: »Purtarea provocătóre şi orbişă a universitarilorŭ olahĭ, sêrbĭ şi slovacĭ a produsŭ mare turburare în cerculŭ junimei universitare. Aceştĭ tinerĭ trădătorĭ de patriă, în timpulŭ din urmă nu vreau nicĭdecum sĕ mai încapă în peile lorŭ şi năsuescŭ în totŭ modulŭ sĕ provóce scandalŭ.«

Ciudatŭ lucru! Dacă mânâncĭ unŭ papricaşŭ şi béi unŭ paharŭ cu vinŭ, trădezĭ patria; décă petrecĭ liniştitŭ, facĭ scandalŭ. Dumneḑĕu sĕ-i mai înţelegă. Dechiaraţiunea făcută de d. Alexandru Petrovicĭ vĕ este cunoscută, precum şi hotărîrea senatului universitarŭ.

In Nro. 348 alŭ ḑiarului susnumitŭ sub titlulŭ: »Trădătorĭ de patriă la universitate,‟ publică încă o dechiaraţiune a junelui sêrbŭ mai susŭ numitŭ, în care dênsulŭ îşĭ esprimă părerea de rĕu, că o parte a ḑiarelorŭ de aicĭ a identificatŭ şovinismulŭ cu naţiunea maghiară. Cuvintele murdare, cu care se esprimă faţă de susŭ numitulŭ, nu le amintescŭ, pentru că nu voescŭ a'mĭ mânji péna cu atarĭ espresiunĭ.

Ḑiarulŭ »Budapest« în Nr. 348 sub titlulŭ: »Agitatorĭ naţionalĭ la universitate,« publică unŭ articolŭ, în care vorbesce despre acea agitare nepatriotică şi nisuinţa antinaţională a feciorilorŭ Slovacĭ, Sêrbĭ şi Olahĭ. Mai ḑice, că rectorulŭ universităţii a dojenitŭ pe aranjatorii cinei etc.

Susnumitulŭ ḑiarŭ, când ḑice, că rectorulŭ a dojenitŭ pe aranjatorĭ, spune unŭ neadevĕrŭ, precum neadevĕrurĭ sunt tóte câte au scrisŭ ḑiarele maghiare în spaima lorŭ de acea cină comună.

In genere, décă căutămŭ la limbagiulŭ şi acele espresiunĭ de carĭ s'a folositŭ ḑiaristica maghiară faţă cu noi, apoi putemŭ admira acea limbă, care este menită a cultiva Orientulŭ.

In fine se amintesce şi aceea că rectorulŭ începuse cercetare disciplinară contra unui june românŭ şi contra unui june sêrbŭ. Resultatulŭ acestei cercetărĭ e că: Senatulŭ universitarŭ după dechiaraţiunea junelui sêrbŭ apărută şi în ḑiare, dechiară cercetarea disciplinară de sistată, n e a v ê n d ŭ acelŭ banchetŭ, respective c i n a c o m u n ă, s u b s t r a t ŭ p o l i t i c ŭ.

Pe lêngă acésta rectorulŭ face atenţĭ pe junii Românĭ, ca pe viitorŭ sĕ urmeze publicaţiunii pusă la începutulŭ anului pe tabla cea négră, ca adecă sĕ se reţină dela cea mai mică demonstraţiune politică.

S'au scremutŭ munţii şi au născutŭ unŭ flécŭ de şórece!

A. Oras.

Societatea africană.

In urma urmelorŭ va recunósce şi Austro Ungaria printr'unŭ tractatŭ »Societatea africană,‟ pe care până acuma au recunoscut'o America nordică, Anglia şi Germania. Acéstă societate ş'a câştigatŭ merite neperitóre pentru rĕspândirea civilisaţiunii şi a culturii între popórele africane. Scopulŭ ei este de a scruta Africa centrală, de a rĕspândi civilisaţiunea între locuitorii africanĭ şi de a suprima comerciulŭ cu sclavii. Frumósă şi delicată misiune ş'a propusŭ ea. Acéstă societate a înfiinţat'o tatălŭ princesei nóstre de coronă Stefania, Leopoldŭ II, regele Belgiei. Societatea, n'a fostŭ destulŭ de puternică spre a puté atinge scopurile sale cele marĭ umanitare. Societatea a câştigatŭ în anii din urmă o însemnătate mai mare şi mai generală, mai cu sémă de când ş'a propusŭ sĕ restitue pe lângă Congo relaţiunĭ mai regulate şi de a deda populaţiunea sĕlbatică la negoţŭ şi la lucrarea meseriilorŭ. Resultatele, care le-a dobênditŭ acéstă societate protegétă de regele Belgilorŭ, suntŭ triumfulŭ asociaţiunilorŭ timpului modernŭ. Intr'unŭ teritoriu de 6500 chilometri pe lângă apa Congului a întemeiatŭ acéstă societate mai multe colonii, care sprijinescŭ pe toţĭ Europenii fără diferinţă. Acolo trăescŭ Europenii în pace unii lângă alţii, fără de certe naţionale, confesionale şi sociale. Aceste colonii centrale africane până acuma n'au formatŭ unŭ statŭ bine limitatŭ, din care causă Franţa până acuma nu l'a recunoscutŭ. Acéstă societate prosperéză şi va prospera şi mai multŭ, cu câtŭ acuma a luatŭ în mânile sale principele Bismarck cestiunea coloniilorŭ africane. Relaţiunile silescŭ diplomaţia europénă, ca sĕ sprijinéscă acéstă operă, care s'a începutŭ fără concursulŭ diplomaţilorŭ. De aci încolo Germanii vorŭ luá drumulŭ cătră Africa centrală şi nu vorŭ mai merge spre America. In Africa au Germanii tĕrêmŭ destulŭ de bogatŭ, spre a'şĭ desvolta forţele lorŭ spirituale şi materiale şi spre a'şĭ afirma spiritulŭ lorŭ economicŭ şi practicŭ şi a face din pustietăţile cele întinse regiunile cele mai bogate şi mai mănóse.

DIVERSE.

Unŭ ordinŭ militarŭ chinezŭ. — Comandantulŭ supremŭ alŭ armatei chineze a datŭ următorulŭ ordinŭ cătră armată: »Se decapitéză celŭ ce dovedesce laşitate. Se decapitéză celŭ ce comunică amĕnunte despre afacerile militare. Se decapitéză celŭ ce împrăştie scirĭ îngrozitóre pentru trupe. Se decapitéză celŭ ce a furatŭ şi apoi a fugitŭ. Se decapitéză celŭ ce e membru alŭ vre-unei societăţĭ secrete. Se decapitéză celŭ ce siluesce femei. Se decapitéză celŭ ce jăfuesce pe indigenĭ. Se pedepsesce trupesce celŭ ce, în posiţiunea sa, se face vinovatŭ de ceva. Se pedepsesce trupesce celŭ ce dovedesce trândăviă la eserciţii. Se pedepsesce trupesce celŭ ce nu'şĭ dă punctualŭ raportulŭ sĕu.«

BIBLIOGRAFIĂ.

Anunţŭ literarŭ.*) In timpulŭ păstorirei mele de mai mulţĭ anĭ cu durere am observatŭ, că şi poporulŭ nostru a începutŭ a scăpĕtá din religiositatea sa străvechiă, ce a fostŭ considerată ca o însuşire nobilă şi caracteristică a Românului. Dorindŭ a împedecá decădinţa morală a poporului nostru şi a'lŭ ferì de multele rele spirituale şi corporale, — lenea e mama multorŭ pĕcate, multorŭ rĕutăţĭ — ce urméză din indiferentismulŭ faţă cu religiunea, încă în Aprilie a. c. am edatŭ „Gertfa cea mare,« ce e traducerea unui opşorŭ alŭ eruditului părinte iesuitŭ: M Tóth, care în unŭ stilŭ fórte pĕtrunḑĕtorŭ şi cuvingĕtorŭ tractéză datorinţa nóstră de a asculta ş. liturgiă în tóte Duminecile şi sĕrbătorile. Ordinariatele gr. catolice şi »Foia bisericéscă« au recomendatŭ acéstă lucrare cu caldură, şi cele 500 esemplare în restimpŭ de 7 lunĭ s'au trecutŭ tóte, şi aşa a fostŭ necesarŭ a scóte a doua ediţiune. Prin acéstá aducŭ la cunoscinţa onoratului publicŭ cetitorŭ şi mai vêrtosŭ m. on. Domnĭ preoţĭ, că cărticica va apăré în a II. ediţiune română în ḑilele viitóre ca proprietate a tipografiei A l e x i din Braşovŭ; decĭ toţĭ aceia carĭ dorescŭ a o avé sĕ se adreseze la susŭ numita Tipografiă. La întrebările maĭ multorŭ am sĕ facŭ cunoscucŭ şi aceea, că cărticica, o potŭ folosi şi fraţii gr. orientalĭ tocmai cu acelaşŭ sucesŭ căcĭ cartea nu conţine nimicŭ de ce ar avé a se ferì. Preţulŭ unui esemplară e **25** cr.

Simandŭ la 16 Decemvre 1884.

Ioanŭ Mihalo'a
preotŭ gr. catolicŭ.

*) Celelalte ḑiarie suntŭ rugate a reproduce acestŭ anunţŭ

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

---

de fóme, puşĭ în faţa unei bucăţĭ de pâne, nu vorŭ face morală, cum sĕ împărţéscă mai dreptŭ pânea; din contră, fie-care va căutá s'o apuce tótă pentru sine. Totŭ aşa din douĕ, séu mai multe naţiunĭ aşeḑate pe acelaşŭ teritoriu, séu unite în acelaşŭ statŭ, va căuta fiecare, înainte de tóte, sĕ grijéscă pentru sine, pentru esistinţa şi desvoltarea sa, pentru unŭ traiu câtŭ cu putinţă mai comodŭ. Prin urmare, fiecare naţiune va căutá, după cum ne spune altŭ proverbŭ, »sĕ tragă câtŭ mai multŭ jarŭ la óla sa.‟ De aici trebue sé urmeze neapĕratŭ o luptă necontenită pentru esistinţă şi dintre naţiunile conlocuitóre séu întrunite în acelaşŭ statŭ, aceea îşĭ va asigura mai bine esistinţa şi va eşi învingĕtóre asupra celorlalte, carea va fi mai vigurósă, mai capabilă, mai activă, mai luminată, şi carea va avea conducĕtorĭ mai abilĭ. Celelalte naţiunĭ în casulŭ celŭ mai favorabil vor trebui sĕ ocupe unŭ rangŭ mai subordinat, sĕ ducă o viéţă mai puţin comodă, nu după cum le-ar plăcé, ci numai după cum le este permisŭ de împrejurările în carĭ trăiescŭ.

Acésta este logica firii lucrurilorŭ din natură, consecinţa luptei pentru esistinţă, adecă: orĭ e g a l ŭ séu c o o r d i n a t ŭ unulŭ l â n g ă altulŭ, orĭ neegalŭ séu s u b o r d i n a t ŭ unulŭ p r e s t e altulŭ; o posiţiune a treia nu esistă!

Sub astfelŭ de împrejurărĭ fatale, care este óre puterea vitală, care ţine strênsŭ legaţĭ unulŭ de altulŭ pre membrii unei naţiunĭ subordinate, séu pre membrii rĕslăţiţĭ prin diferite staturĭ ai unei naţiunĭ coordinate, ai unei naţiunĭ cu staturĭ proprie? Care este acea putere vitală, care face pre membrii împrăştiaţĭ ai unei naţiunĭ ca sĕ se sêmţéscă, ca sĕ se considere, ca sĕ se păstreze ca corpŭ viu în corpurile séu în staturile altorŭ naţiunĭ? Care este acea putere vitală, carea nu-i lasă a fi absorbiţĭ şi asimilaţĭ de naţiunea precumpĕnitóre şi predomnitóre? Acéstă putere magnetică, acéstă putere dătătóre de viaţă nu este alta decâtŭ graiulŭ comunŭ, graiulŭ naţionalŭ. In graiulŭ comunŭ zace sufletulŭ unei naţiunĭ. Graiulŭ comunŭ este manifestarea vieţii individuale a corpului organicŭ numitŭ naţiune. Pe câtŭ timpŭ esistă graiulŭ comunŭ, esistă şi naţiunea care ilŭ vorbesce; de se desvóltă, de se perfecţionéză, de sĕ lăţesce graiulŭ comunŭ, se desvóltă, se perfecţionéză şi se lăţesce însă-şĭ naţiunea care se folosesce de dênsulŭ; de se corumpe graiulŭ, de se desface în mai multe dialecte, atuncĭ şi naţiunea se slăbesce şi se descompune; d e p ă r ă s e s c ŭ m e m b r i i u n e i n a ţ i u n ĭ g r a i u l ŭ s ĕ u n a ţ o n a l ŭ ş i a d ó p t ă a l t u l ŭ î n l o c u l ŭ l u i, a t u n c ĭ ş i n a ţ i u n e a î n s a - ş ĭ a d i s p ă r u t ŭ c a a t a r e; sufletulŭ ei, puterea ei vitală, a eşitŭ dintr'ênsa şi s'a dusŭ nu la creatorulŭ lumii, la Dumneḑĕu, ci la creatorulŭ sĕu propriu, la alţĭ ómenĭ, şi se păstréză în loculŭ numitŭ literatură.

Dér nicĭ o putere vitală nu părăsesce fără opunere şi fără luptă corpulŭ pre care 'l-a fostŭ însufleţitŭ, căruia i-a datŭ esistinţă şi viaţă. Dincontră, tótă puterea vitală din orĭ ce felŭ de organismŭ stîrnesce în corpulŭ în care se află, în toţĭ membrii lui, năsuinţa de a'şĭ conservá esistinţa individuală, de a se desvoltá şi perfecţioná câtŭ cu putinţă mai tare.

Graiulŭ comunŭ naţionalŭ încă este o putere vitală, este chiar fiinţa, sufletulŭ unei naţiunĭ. Precum orĭ ce putere vitală, aşa şi elŭ deştéptă, aprinde şi susţine în fiecare membru alŭ corpului naţionalŭ năsuinţa nu numai de a conservá esistinţa acestui corpŭ, ci şi de a'lŭ desvoltá şi de a'lŭ perfecţiona. Graiulŭ comunŭ face pre ómenii cari se folosescŭ de dênsulŭ, nu numai ca sĕ nu'lŭ părăséscă cu una cu douĕ, ci ca sĕ şi-lŭ desvólte, sĕ'lŭ perfecţioneze, sĕ'lŭ păstreze neatinsŭ în toţĭ membrii corpului naţionalŭ, pentru că numai atuncia se conservă însu'şĭ corpulŭ naţionalŭ, naţiunea întrégă. Decĭ graiulŭ comunŭ, ca putere vitală, face pe membrii unei naţiunĭ, de s'ar aflá ei orĭ şi unde, ca sĕ d o r é s c ă f i e r b i n t e, c a s ĕ n ă s u i é s c ă d i n t ó t e p u t e r i l e a d u c e î m p r e u n ă o s i n g u r ă v i a ţ ă s u f l e t é s c ă, o v i a ţ ă c u l t u r a l ă p r o p r i e ş i n e d e p e n d e n t ă, îi face ca sĕ aspireze cu însufleţire la o u n i t a t e c u l t u r a l ă n a ţ i o n a l ă, căcĭ numai pe câtŭ timpŭ se susţine acéstă unitate culturală naţională, pe atâtŭ timpŭ se păstréză neatinsŭ în vigóre şi în viéţă însa'şĭ naţiunea.

Aşadară a şésea consecinţă la carea ne împinge cu tăriă neresistibilă graiulŭ comunŭ naţionalŭ, este stăruinţa necurmată pentru întreţinerea şi conservarea unei unităţĭ culturale naţionale între toţĭ membrii unei naţiunĭ, afle-se aceştia aşeḑaţĭ într'unŭ singurŭ séu în mai multe staturĭ proprie, orĭ petrécă ei împrăştiaţĭ prin corpurile, adecă prin staturile altorŭ naţiunĭ. Carĭ din membrii unei naţiunĭ nu voiescŭ sĕ-şĭ părăséscă graiulŭ propriu şi sĕ adópte pre altulŭ strĕinŭ, carĭ nu voiescŭ a trece, prin asimilare, în corpurile unorŭ alte naţiunĭ şi a face parte întregitóre din ele, aceia cu necesitate trebue sĕ întreţină unitatea vieţii culturale naţionale, unitatea graiului, unitatea literaturei. Căcĭ, pe orĭ unde se aude vibrândŭ acelaşĭ graiu naţionalŭ, pe acolo, pretutindenea se mişcă, se manifestă viaţa şi înfloresce una şi aceeaşĭ naţiune.

Pe orĭ unde se aude vibrândŭ cu armoniă graiulŭ românescŭ, fie acesta la Nistru séu la Marea Egeică, la Marea Négră séu la Tisa orĭ la Adriatica, pretutindene viază şi se manifestă naţiunea românéscă, naţiune mândră şi alésă, fiică a dumneḑeirii, a lumii mirésă, naţiune vitejéscă, care în vecĭ sĕ ne trăéscă!

Cursulŭ la bursa de Viena

din 23 Decemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	124.15	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	96.20	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Rentă de hârtiă 5%	91.10	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.75	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.60	Renta de hârtiă austriacă	81.95
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	120.—	Renta de arg. austr.	83.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.25	Renta de aurŭ austr.	104.25
Bonurĭ rurale ungare	100.30	Losurile din 1860	134 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—	Acţiunile băncei austro-ungare	854 —
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—	Act. băncei de creditŭ ung.	304.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.25	Act. băncei de creditŭ austr.	295.—
Bonurĭ rurale transilvane	100.75	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.79
		Napoleon-d'orĭ	9.76½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	60.30
		Londra 10 Livres sterlinge	123.35

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 13 Decemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	88	—
Renta rom. amort. (5%)	91½	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32	—
Credit fonc. rural (7%)	99¾	—
» „ „ (5%)	86¾	—
» » urban (7%)	98½	—
» » » (6%)	94½	—
» » » (5%)	83¼	—
Banca naţională a României	1240	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	315	—
« » » Naţională	220	—
Aurŭ	14%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 24 Decemvre st. n. 1884.

Bancnote româneseĭ	Cump.	8 64	Vênd.	8.66
Argint românesc	»	8 60	»	8.64
Napoleon-d'orĭ	»	9.74	»	9.75
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	125—	„	126—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Inserţiunĭ şi reclame).*

Vasilie Munteanŭ de sub Nr. casei 1077, cârciumarŭ în gura ţigăniei, trăindŭ cu soţia sa, cu care s'a cununatŭ la biserica Sf. Neculae din Prundŭ, timpu îndelungatŭ bine, fiindŭ cinstiţĭ de poporŭ, avêndŭ şi copii, — în timpulŭ din urmă dênsulŭ a intratŭ în relaţiunĭ intime cu servitórea sa, şi-a uitatŭ de sfintele datorii ce i le-a impusŭ cununia, şi-a bătutŭ soţia necinstind'o în faţa lumii. In astfelŭ de împrejurărĭ servitórea amantă Maria Marcu din comuna Apaţa a fostŭ espedată din Braşovŭ, interdicêndu-i-se prin lege d'a mai veni la Braşovŭ. Dênsulŭ s'a dusŭ şi a adus'o îndĕrĕtŭ. Poliţia însă aflândŭ a arestat'o Duminecă trecută şi a isgonit'o a doua óră. Elŭ vĕdêndŭ că o duce poliţia a alergatŭ plângêndŭ pe la domnĭ ca sĕ o scape, dér înzadarŭ, căcĭ fapta era imorală. Atuncĭ elŭ a alergatŭ la gară Duminecă diminéţa şi a plecatŭ la Apaţa, ca sĕ'i scóţă dreptăţĭ dela comună.

Insă comuna nu i-a datŭ, fiindcă scia că ea a stricatŭ buna înţelegere dintre bărbatŭ şi soţiă. Vasilie Munteanŭ s'a întorsŭ în Braşovŭ Duminecă séra şi s'a dusŭ dreptŭ la Dumitru Vîşmucŭ ca sĕ'i spue, ce a păţitŭ, şi s'a sfătuitŭ cu elŭ, că ce e de făcutŭ. Insé Dumitru Vîşmucŭ şi Ioanŭ Colibanŭ, care a fostŭ zarafŭ, şi care se afla acolo, l'au sfătuitŭ pe Munteanŭ ca sĕ'şĭ zălogéscă casele şi sĕ'şĭ vêndă totŭ, ca sĕ'şĭ risipéscă averea ce a făcut'o cu soţia sa împreună. De aceea creditorii, cari i-arŭ da lui banĭ fără scirea soţiei sale, sĕ scie că perdŭ banii, fiindŭcă acuma nu scie ce face din causa rătăcirii în care a cădutŭ.

Paraschiva Bucurŭ Pitişŭ.

*) Redacţiunea nu e responsabilă de cele cuprinse sub acéstă rubrică.

9744—1884 számhoz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvszék mint tkvi hatoság közhirréteszi, hogy Kamner és Jekelius kereskedői czég végrehajtatónak Salvetz Constantin végrehajtást szenvedö elleni 61 frt. 42 kr. tökekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék területén lévő a brassoi 3958 számu tjkben foglalt 6418, 6419 és 6527 helyr. számu ingatlanokra az árverést 1668 frt. —krban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebbi megjelőlt ingatlanok az 1885 évi február hó 23-ik napján délelőtt 9 orakor ezen hir. törvényszék telekkönyvi iródájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozok tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át végrehajtató kivételével készpénzben, vagy az 1881 LX. t. cz. 42 §ában jelzett árfolyammal szamitott és az 1881 évi November hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §ában, kijelölt ovadék-képes értékpapirban a kiküldőtt kezéhez letenni, avagy az 1881 LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biroságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brasson 1884 évi December ho 6-ik.

A brassoi kir. tszék mint telekkvi hatosága.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5 59	9.18	
Cluşiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
Cluşiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.